
Impactmeting voor inspectiediensten: theorie en aanbevelingen voor de Vlaamse Inspectie Werk en Sociale Economie

Van Landeghem, B. & Cörvers, F. 2013. *Effect- en impactmeting van het inspectie-optreden op het werkgelegenheidsbeleid en van aangepast normconform handelen bij de geïnspecteerden*. VIONA Rapport.

Ook bij overheidsinstellingen groeit steeds meer de behoefte om resultaten te kwantificeren en het gevoerde beleid op regelmatige basis cijfermatig te evalueren. Van Landeghem en Cörvers (2013) onderzoeken in opdracht van de Inspectie Werk en Sociale Economie (IWSE) hoe een inspectiedienst haar impact kan meten op het normconform handelen van de geïnspecteerde, alsook haar impact op het beleid en maatschappelijke normen en waarden. Dit artikel belicht drie belangrijke pijlers die doorheen het rapport veel aandacht krijgen. In een inleidende sectie wordt stilgestaan bij de begrippen impact en causaliteit. Ten tweede wordt een aantal technieken toegelicht die kunnen worden gebruikt bij het meten van impact. Deze sectie is vrij technisch en dient ook om de vele 'caveats' te illustreren die gelden bij het opzetten van impactstudies. Ten derde wordt aangegeven hoe sommige van deze technieken, in een Vlaamse context en meer bepaald in de context van de Vlaamse Inspectie Werk en Sociale Economie, kunnen worden toegepast. Het artikel besluit met enkele algemene aanbevelingen die het onderzoek heeft voortgebracht.

Begrippen en conceptueel kader

In de Van Dale wordt het begrip 'impact' omschreven als:

“kracht die van iets uitgaat. Synoniemen: invloed, inwerking, draagwijdte”

Het meten van impact impliceert dus het meten van een oorzakelijk verband. Dit is niet altijd evident. Indien men wil weten of er een impact bestaat van variabele X op variabele Y, is het vaak niet voldoende om na te gaan of deze variabelen gecorreleerd zijn, met elkaar verband houden. Een voorbeeld moet dit illustreren.

Er bestaat een erg intrigerende literatuur die de impact bestudeert van de grootte van een politiemacht op de criminaliteitsgraad.

Als men in de ruwe data naar correlaties gaat zoeken, vindt men vaak dat regio's met meer politiemensen per inwoner een hogere

criminaliteitsgraad kennen dan regio's met een lager aantal politiemensen per inwoner. Hetzelfde fenomeen observeert men in longitudinale data: in regio's waar de politiemacht wordt verhoogd, observeert men ook een stijging van de criminaliteit (Levitt, 1997; Di Tella & Schargrodsky, 2004). Echter, dit verband (over landen/regio's of over de tijd) helpt ons niet om een oorzakelijke gevolgtrekking te formuleren. Immers, het is best mogelijk dat de criminaliteitsgraad mee de grootte van de politiemacht bepaalt: beleidsmakers in probleemregio's kunnen ervoor opteren om meer middelen vrij te maken voor politieel toezicht. Eenzelfde redenering geldt voor relaties over de tijd: wanneer overheden problemen voorzien (bijvoorbeeld omwille van een sportevenement) kunnen zij ervoor kiezen om de politiemacht uit te breiden. Verschillende technieken (die hieronder ook in hun algemeenheid worden besproken) werden toegepast om het causale verband, of de impact van politiemacht op de criminaliteitsgraad, te identificeren. Zulke oefeningen komen tot de conclusie dat, terwijl men een positieve correlatie vindt tussen de twee, de impact van meer politie op de criminaliteitsgraad doorgaans negatief is: meer politie leidt tot minder criminaliteit.

Bovenstaand voorbeeld dient aan te tonen dat men het verschil tussen correlatie en causaliteit niet te licht mag nemen. De twee kunnen immers best in tegenovergestelde richting gaan en men kan beleidsconclusies trekken met een ongewenst effect indien men een correlatie als een causaal verband interpreteert. Vooraleer we verder gaan met het overzicht van enkele courante technieken, dienen volgende twee opmerkingen te worden gemaakt.

- Welke techniek het meest geschikt is, hangt af van de specifieke context, beschikbare data, tijd en middelen, en de veronderstellingen die men bereid is te maken. Immers, bij elke impact-evaluatie zal men een aantal veronderstellingen moeten maken. Onderzoekers en beleidsmakers dienen dan ook samen te beslissen of de nodige assumpties realistisch genoeg zijn om het project ten uitvoer te brengen, en ook dienen de assumpties indachtig gehouden te worden bij de interpretatie van de resultaten.
- Recentelijk wordt in de empirische literatuur (in de economie en andere sociale wetenschappen) enorm veel aandacht besteed aan het identificeren van een zuiver causaal effect. Deze focus

op de identificatie van effecten kan er echter toe leiden dat de aandacht verslapt voor een goed conceptueel/theoretisch kader, waardoor de onderzoeksresultaten, hoe zuiver ze ook kunnen zijn, vaak weinig inzichten kunnen bieden voor zowel wetenschap als beleidsmakers (zie bijvoorbeeld de discussie in Deaton (2010) en Heckman (2010)). Indien we in een bepaalde context vinden dat een politiemacht geen impact heeft op de criminaliteit, is het niet altijd evident om daar conclusies uit te trekken. Hier kunnen immers veel oorzaken aan ten grondslag liggen: de ambtenaren kunnen te weinig middelen hebben om criminaliteit te bestrijden, er kan corruptie in het spel zijn, enzovoort. Vooraleer men een impactstudie aanvat, is het daarom erg belangrijk om goed na te denken over een conceptueel model, zodat de effecten die men identificeert, overeenkomen met parameters van een model dat kan gebruikt worden om het beleid aan te sturen.

Enkele courante empirische technieken voor het meten van impact

Opnemen van controlevariabelen

Bij een impactstudie is men meestal geïnteresseerd in de impact van één enkele verklarende variabele op de verklaarde variabele. Regressie- en matchingmodellen laten echter toe veel meer dan één verklarende variabele op te nemen in het model. Onderzoekers voegen dan ook vaak zogenaamde controlevariabelen toe aan het model. Men doet dit niet omdat men geïnteresseerd is in de impact van deze variabelen op de afhankelijke variabele, maar omdat deze 'ceteris paribus' analyses mogelijk maken en men zo een stap dichterbij een causale analyse komt. Bijvoorbeeld: wat is de relatie tussen politiemacht en criminaliteit, indien we andere factoren constant houden?

Het is nuttig om een variabele in een model op te nemen als controlevariabele indien deze laatste gecorreleerd is met de hoofdverklarende variabele en als men bovendien vermoedt dat de variabele een causale impact heeft op de verklaarde variabele. Doet men dit niet, dan zal de hoofdverklarende variabele de 'impact' van de weggelaten variabele oppikken. Toch dient men omzichtig om te springen

met controlevariabelen. Er zijn immers verschillende scenario's denkbaar waarin het toevoegen van controlevariabelen de vertekening eerder zal doen toenemen dan doen afnemen. Dit kan met name voorkomen wanneer de hoofdverklarende variabele zelf een causale impact heeft op de controlevariabele.

Jammer genoeg is reeds meermaals aangetoond in de literatuur dat het toevoegen van controlevariabelen in een model ons vaak niet erg veel verder brengt. Beschikbare variabelen in datasets zijn dikwijls slechts zeer povere maatstaven voor de factoren die men constant zou willen houden, en er zijn ook vaak onobserveerbare verklarende variabelen die dus helemaal niet aanwezig zijn in de dataset.

Paneldata (data waarin de subjecten over de tijd worden gevolgd) hebben het enorme voordeel dat ze toelaten om technieken te gebruiken die controleren voor alle kenmerken die niet veranderen over de tijd. Vele karakteristieken waarvoor men zou willen controleren, zijn echter wél tijdsafhankelijk. In het voorbeeld waarbij men geïnteresseerd is in het effect van politiemacht op criminaliteit, zouden we bijvoorbeeld kunnen denken aan een verwachte gebeurtenis (een voetbalkampioenschap) of een onverwachte gebeurtenis (een moord op een politiek leider) die de gemoederen doen oplaaien. Vanuit conceptueel standpunt zal het toevoegen van controlevariabelen überhaupt niet voldoende zijn indien men vermoedt dat er een simultaneiteitsprobleem bestaat, dat wil zeggen, dat de afhankelijke of verklaarde variabele rechtstreeks ook een impact heeft op de verklarende variabele: een politiemacht heeft een impact op de criminaliteit, maar criminaliteit kan ook een impact hebben op het bepalen van de grootte van de politiemacht.

Zoeken naar instrumentele variabelen

Een andere manier om tot een zuivere impactmeting te komen als men vermoedt dat de resultaten vertekend zijn door niet-geobserveerde variabelen of simultaneiteitsproblemen, is op zoek te gaan naar instrumentele variabelen. Een instrumentele variabele is een variabele waarvan men veronderstelt dat deze, vanuit conceptueel standpunt, geen impact kan hebben op de verklaarde variabele, maar wel op de verklarende variabele. Met behulp van

speciale regressietechnieken kunnen goede instrumentele variabelen helpen om een causaal verband te identificeren. Het vinden van een overtuigend instrument is echter geen sinecure en instrumenten zijn dan ook zelden waterdicht. Levitt (1997) merkt op dat in de Verenigde Staten de grootte van de politiemacht over het algemeen constant blijft over de tijd, maar wel groeit tijdens verkiezingsjaren. Hij gebruikt de 0/1 variabele 'verkiezingsjaar of niet' als instrument om vast te stellen wat het causale verband is tussen een toename van de politiemacht en criminaliteit. Echter, in verkiezingsjaren gebeuren er nog heel wat andere dingen die een invloed kunnen hebben op de criminaliteitsgraad: in een poging deze kritiek te weerleggen, voegt hij dan ook nog een heel aantal macro-economische controlevariabelen toe aan het model.

Uitvoeren van gerandomiseerde experimenten

Gerandomiseerde experimenten kennen recentelijk een enorme opgang in de sociale wetenschappen en zijn reeds lange tijd ingeburgerd in de medische wetenschappen. Het basisprincipe van een gerandomiseerd experiment is als volgt. Een steekproef wordt getrokken en wordt daarna aselect of 'at random' verdeeld over een controlegroep en één of meerdere treatmentgroepen. De controlegroep wordt niet onderworpen aan een interventie of treatment en de treatmentgroepen wel.

Gerandomiseerde experimenten hebben de laatste jaren heel wat bijgedragen aan de vooruitgang van kennis in de sociale wetenschappen. Van groot belang is echter het bewaken van de interne validiteit, namelijk dat de groepen inderdaad 'at random' zijn ingedeeld en dat er geen overstap mogelijk is van de ene naar de andere groep. Dit is niet altijd eenvoudig of mogelijk, omdat individuen uit de ene groep, indien zij kennis nemen van het experiment, kunnen proberen over te schakelen naar een andere groep. Bovendien kunnen er ook ethische kwesties parten spelen. Hoewel een gerandomiseerd experiment een enorm krachtig instrument is om impact vast te stellen, is het dus niet in elke context inzetbaar.

Een programma of regime in de opstartfase biedt vaak opportuniteiten voor een gerandomiseerd experiment. In een beginfase start men met een

beperkt pilootproject, en gedurende de tijd wordt het project langzaam uitgebreid naar de volledige doelgroep.

Gerandomiseerde experimenten hebben enkele grote troeven tegenover andere methodes zoals het gebruik van controlevariabelen of instrumentele variabelen:

- Indien gerandomiseerde experimenten goed en transparant worden uitgevoerd, en indien de procedures nauwgezet worden gedocumenteerd, kan met veel meer overtuigingskracht een causaal verband worden geïdentificeerd. Het best gebeurt de implementatie van experimenten wel met een theoretisch model in gedachten. Anders blijft de oefening beperkt tot de evaluatie van een bepaald programma en leert ons dat weinig over de onderliggende mechanismen, waardoor het voor beleidsmakers moeilijk wordt om praktische besluiten te trekken;
- Bij gerandomiseerde experimenten is de kans kleiner op het verkeerd gebruik van data mining. Bij niet-experimentele, retrospectieve analyses worden vaak meerdere modelspecificaties uitgetest en men dreigt dan te zoeken naar een specificatie die de intuïtie bevestigt. Bij een gerandomiseerd experiment, waar de opzet en het model van te voren in detail worden beschreven, is dit gevaar minder aanwezig. Fellner, Sausgruber en Traxler (forthcoming) bestuderen aan de hand van een gerandomiseerd experiment in hoeverre preventiecampagnes het normconform handelen kunnen beïnvloeden en wat dan wel de mechanismen zijn. Het experiment wordt georganiseerd in Oostenrijk, waar 95% van de gezinnen kijk- en luistergeld betalen. De meeste gezinnen die de taks niet betalen zijn die wel verschuldigd: naar schatting 99% van de gezinnen hebben een radio of televisie. De groep niet-betalenden wordt 'at random' opgedeeld in vijf groepen, een controlegroep en vier treatmentgroepen. De controlegroep krijgt geen brief en de treatmentgroepen krijgen een brief met het verzoek te betalen indien men de belasting verschuldigd is, maar voor de vier groepen verschilt de inhoud van de brief in lichte mate. Het effect van een brief is immens groot. Na vijftig dagen is de kans dat een gezin uit treatment groep 1 kijk- en luistergeld betaald heeft tienmaal hoger dan in de controlegroep. Onderlinge vergelijking van treatmentgroepen leert dat gezinnen gevoelig zijn voor de dreiging

met sancties. Verrassend genoeg heeft beroep doen op het moreel appel geen of eerder een negatief effect. Beroep doen op iemands moreel appel kan immers de indruk geven dat de staat niet bij machte is om de regels af te dwingen.

Gebruik maken van natuurlijke experimenten

In sommige gevallen verleent de onderzoekscontext ons een 'natuurlijk experiment'. De onderzoekers en beleidsmakers hoeven dan niet meer zelf subjecten willekeurig ('at random') toe te wijzen aan controle- en treatmentgroepen: deze verdeling is reeds gebeurd door de heersende omstandigheden. Zo buiten Di Tella en Schargrodsky (2004) een natuurlijk experiment uit in Argentinië dat hen toelaat een zicht te krijgen op het causale effect van politietoezicht op autodiefstallen. Op 18 juli 1994 werd in de hoofdstad van Argentinië, Buenos Aires, een aanslag gepleegd op het Joodse centrum. Een week later besliste de overheid om alle religieuze centra in het land (meer dan 270 in aantal) constante politiebewaking te bieden. Men gaat ervan uit dat de geografische distributie van deze gebouwen exogeen is in een criminaliteitsregressie, en men neemt deze beleidsmaatregel dan ook te baat om na te gaan of in wijken met verhoogd politietoezicht de diefstallen van gemotoriseerde voertuigen afneemt tegenover wijken met normaal toezicht.

Difference-in-difference analyse

Deze methode bestaat erin om een 'verschil in de verschillen' te meten, en is in sommige gevallen aangewezen wanneer men beschikt over paneldata en wanneer de hoofdverklarende variabele een dummy-variabele is (zoals deelname aan een programma, de inwerkingtreding van wetgeving of een beleidsmaatregel, enzovoort). Men kan dan kijken naar een verschil in de verschillen: is de verklaarde variabele (loon, criminaliteitsgraad, enzovoort) sneller veranderd over de tijd in de treatmentgroep dan in de controlegroep? Men moet dan wel de assumptie van de gemeenschappelijke trend willen aannemen, dat is, de verklaarde variabele voor de treatmentgroep zou even snel veranderd zijn als in de controlegroep mocht de treatmentgroep geen treatment gekregen hebben. Indien de indeling van subjecten in een controle- en treatmentgroep

geschiedde door een gerandomiseerd of natuurlijk experiment, is deze assumptie eenvoudiger te verdedigen. Indien men de subjecten lang genoeg volgt over de tijd en er data beschikbaar is van (ver) voor de interventie, kan men de assumptie ook enigszins testen door de trends te vergelijken vóór het tijdstip waarop de treatmentgroep aan de interventie werd blootgesteld. In het eerder aangehaalde onderzoek van Di Tella en Schargrodsky (2004) wordt ook een difference-in-difference aanpak gebruikt: men observeert de criminaliteit in de wijken met en zonder politiebewaking in een periode vóór en ná de aanslag.

Impactmeting in de context van Inspectie WSE

De Inspectie Werk en Sociale Economie is een kleine inspectie die geen analisten in dienst heeft. Toch lijkt het ons best mogelijk om reeds op korte termijn te beginnen met een aantal eenvoudige impactanalyses. Op langere termijn kan samenwerking met andere instanties in Vlaanderen en België helpen om meer complexe impactstudies uit te voeren.

Het rapport stelt volgende praktische suggesties voor aan IWSE inzake mogelijke impactstudies van haar optreden op het normconform handelen:

- Het verder kwantificeren van de inspectieverlagen in kwantitatieve paneldatasets. In haar jaarrapport documenteert IWSE het totaal aantal inspecties per materie, het aantal inbreuken en zelfs de trend in vastgestelde inbreuken. Deze cijfers laten echter geen impactevaluatie toe, omdat een stijging van het aantal gedetecteerde inbreuken niet noodzakelijk duidt op een lage impact, maar ook kan betekenen dat de risicoanalyse verbeterd is. Daarom stellen we voor dat IWSE kwantitatieve rapportagebestanden aanmaakt, met één rij per inspectieoptreden. Dit paneldatabestand kan dan gebruikt worden om na te gaan of bedrijven die eerder reeds geïnspecteerd werden meer kans hebben om normconform te handelen bij een tweede, derde... inspectieronde. Hoewel zo'n impactstudie vrij rudimentair is, kan deze wel op korte termijn geïmplementeerd worden, zonder dat daarvoor de goedkeuring of medewerking vereist is van andere instanties.
- Het opzetten van preventiecampagnes en evaluatie via gerandomiseerde experimenten.

Preventiecampagnes zijn vooral nuttig in domeinen waarin de regelgeving niet goed bekend is bij geïnspecteerden of waarin de dekkingsgraad (ratio van inspecties en mogelijk te inspecteren subjecten) laag is. Men kan 'at random' de groep van potentieel geïnspecteerden opdelen in een controle- en treatmentgroep, en de treatmentgroep vervolgens aanschrijven in het kader van een preventiecampagne. Om de impact van de preventiecampagne te testen kan IWSE vervolgens uit de controle- en treatmentgroep een steekproef trekken en nagaan of er een verschil is tussen de twee groepen in normconform handelen. Ook kan men via administratieve data nagaan of beide groepen zich gemiddeld gezien anders gaan gedragen.

Enkele suggesties voor IWSE om haar impact te meten op de politieke besluitvorming, of op normen en waarden in de maatschappij, zijn als volgt:

- Het analyseren van (trends in) woordpatronen in de dagbladen. Het analyseren van patronen in krantenartikelen om maatschappelijke fenomenen te kunnen meten en onderzoeken is reeds een tijd ingeburgerd in de verschillende takken van de sociale wetenschappen. De huidige technologie maakt het trouwens eenvoudig om een beeld te krijgen van welke uitdrukkingen hoe vaak worden gebruikt per tijdseenheid. Er kunnen dus tijdstrends geconstrueerd worden, die aangeven of Inspectie WSE er in slaagt vaker de media te halen dan voorheen. Ook kan men kijken naar pieken in de patronen, die aangeven of Inspectie WSE er regelmatig in slaagt een belangrijk maatschappelijk probleem onder de aandacht te brengen van het grote publiek. In Vlaanderen kunnen de betalende diensten op de webstek van mediargus (www.mediargus.be), het digitale platform van de Vlaamse Dagbladpers, helpen om zo'n analyse uit te voeren. Immers, alle artikelen van de Vlaamse dagbladen worden op deze webstek gearchiveerd, en de tekst wordt uit de mediabestanden geëxtraheerd zodat de krantenartikelen met een zoekfunctie doorzocht kunnen worden.
- Een gelijkaardige oefening kan worden gemaakt door het scannen van kamerstukken op bepaalde woordgroepen.
- Het meten van trends in attitudes en trends in normconform handelen via enquêtes.

Tabel 1.

Mogelijke acties om kwantitatieve impactmetingen te implementeren op korte, halflange en lange termijn

Termijn	Initiatieven ten aanzien van de materie/geïnspecteerde en/of beleids- & maatschappelijke impact			
	Inhoudelijk	Op het vlak van ICT	Samenwerking met andere instanties	Organisatorisch op afdelingsniveau
<i>Korte termijn</i> (binnen nu tot 1 jaar)	<ul style="list-style-type: none"> * Beleids- & maatschappelijke impact: 1. Tellen parlementaire vragen 2. Turven van het aantal keer dat Inspectie WSE in de pers voorkomt * De uitkomsten van een risicoanalyse: labels aanpassen aan de hand van prioriteit in plaats van ernst 		<ul style="list-style-type: none"> * Onderhoud goede contacten met de academische wereld, bijvoorbeeld door studenten stages te laten lopen of scripties te laten schrijven op het terrein van impactmeting 	<ul style="list-style-type: none"> * Plan van aanpak uitschrijven (K.T., half L.T. en L.T.) naar aanleiding van rapport met aangeven van beleidsmatige prioritering * Op korte termijn kan via een eenvoudig kwantitatief rapportagebestand voor de materies met een voldoende hoge dekkingsgraad reeds een impactmeting worden uitgevoerd.
<i>Halflange termijn</i> (binnen 1 tot 2 jaar)	<ul style="list-style-type: none"> * Let bij impactonderzoek goed op aannames, variabelen, strategieën om doelen te bereiken * Let op dat zoektocht naar impact of causale verbanden niet evident is en tegelijkertijd politiek gevoelig kan liggen * Bewustwording dat elke beleidswijziging in potentie een natuurlijk experiment is, mits goed voorbereid, van groot belang voor impactmeting 	<ul style="list-style-type: none"> * Stel ondernemers via website in staat zichzelf te inspecteren * Heroriënteren van de verplichte registratiegegevens in het Geïntegreerde Inspectieapplicatie (GINA) om effectmetingen mogelijk te maken (opbouw kwantitatief rapportagebestand) 	<ul style="list-style-type: none"> * Uitbreiding juridische ondersteuning aan inspecteurs * Voor onderzoek dat van waarde is voor een breder academisch publiek kan men trachten andere financieringsbronnen aan te boren dan VIONA, want subsidiegevers voor academisch onderzoek zijn op zoek naar valorisatie (maatschappelijke relevantie) door samenwerking met veldpartijen, zoals de IWSE * Federale sociale inspectiediensten (Opgelet: impact zesde staats hervorming!) 	<ul style="list-style-type: none"> * Houd tevredenheidsonderzoeken onder contactpersonen van de inspectie * Onderzoeken in hoe verre trends in attitudes en in normconform handelen via enquêtes in Vlaanderen te achterhalen zijn (zie Nederlandse arbeidsinspectie) * Preventieve acties kunnen inbreuken voorkomen, en kunnen de bekendheid en het imago van de IWSE vergroten
<i>Lange termijn</i> (binnen 2 tot 4 jaar)	<ul style="list-style-type: none"> * Vul het begrip 'inspectievakantie' in, bijvoorbeeld zoals bij de Nederlandse arbeidsinspectie 	<ul style="list-style-type: none"> * Ontsluiting en raadplegen van databanken van federale sociale inspectiediensten (Opgelet: impact zesde staats hervorming) * Richt een webstek in waar klussers en opdrachtgevers elkaar kunnen vinden om zicht te krijgen op de omvang van malafide ondernemingen zonder deze overigens op te sporen 		

Het optreden van de inspectie heeft op korte termijn in het beste geval een impact op het normconform handelen van de geïnspecteerde. Echter, men mag hopen (ook op basis van internationaal onderzoek) dat een goede handhaving zal leiden tot een verandering van normen en waarden in de maatschappij, waardoor het normconform handelen wordt geïnternaliseerd en niet meer moet worden afgedwongen met een constante dreiging van inspectie en sanctionering.

Om de maatschappelijke impact in kaart te brengen kan het erg nuttig zijn om de bevolking op actieve leeftijd op regelmatige basis te bevragen over attitudes omtrent illegale arbeid, discriminatie, enzovoort. Het zou erg interessant zijn, mochten zulke vragen geïntegreerd kunnen worden in een survey die zeer frequent wordt afgenomen van een grote steekproef, zoals de enquête naar de arbeidskrachten (EAK) die wordt gecoördineerd door de Federale Overheidsdienst Economie. Navraag bij de FOD Economie leert ons dat een verzoek tot opnemen van een aantal vragen zal moeten gericht worden aan de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Indien deze positief oordeelt over de relevantie van de gevraagde gegevens, zal zij een producent van statistieken contacteren om te zien wat mogelijk is, bijvoorbeeld de Algemene Directie voor de Statistiek en Economische Informatie (ADSEI), het vroegere Nationale Instituut voor de Statistiek (NIS).

Men zou zelfs verder kunnen gaan, en deze enquêtes kunnen gebruiken niet enkel voor het meten van attitudes tegenover non-conform gedrag, maar ook om een globale trend te meten in het normconform handelen zelf. Men zou kunnen vragen aan individuen of zij weet hebben van discriminatie op de werkplek, of er illegale arbeiders zijn op de werkplek, of er gewerkt wordt met malafide uitzendkantoren, enzovoort. Speciale surveytechnieken kunnen gebruikt worden om de waarheidsgetrouwheid van de data te verhogen en om ervoor te zorgen dat respondenten niet afhaken. Hierop wordt in meer detail ingegaan in het rapport (zie ook Coutts & Jann, 2011; McKenzie & Siegel, 2013; Pacolet & De Wispelaere, 2012; Raghavarao & Federer, 1979).

Bij wijze van samenvatting geeft tabel 1 weer wat IWSE kan ondernemen om kwantitatieve impactmetingen te implementeren op korte, halflange en lange termijn.

Enkele bemerkingen ter afsluiting

Tot slot willen we nog volgende aanbevelingen meegeven teneinde de kans op succesvolle én nuttige impactstudies te vergroten:

- IWSE kan nagenoeg meteen starten met eenvoudige impactstudies door de kwantificering van de inspectieverslagen verder door te zetten.
- Voor meer substantiële impactstudies lijkt een goede samenwerking met andere regionale of nationale instanties onontbeerlijk. Analisten, ICT-personeel, software en apparatuur kunnen dan gedeeld worden, waardoor de vaste kosten enorm afnemen. Op de lange termijn zouden beleidsmakers ervoor kunnen kiezen om deze samenwerkingsverbanden institutioneel te verankeren.
- Het kan nuttig zijn om te investeren in goede connecties met de academische wereld. Exploratieve analyses kunnen een welgekomen onderwerp uitmaken van een bachelor- of masterscriptie. Als de uitkomst van een bepaalde studie van belang kan zijn voor een breder (academisch) publiek, kan er zich eventueel een gelegenheid voordoen om samen te werken met academische onderzoekers en doctoraatstudenten.

Men kan bovendien trachten om andere financieringsbronnen dan VIONA aan te boren, indien het onderzoek van belang kan zijn voor een breder publiek. Vele fondsenverstrekkers voor academisch onderzoek beschouwen samenwerking met (of cofinanciering door) een partij buiten de academische wereld vaak als een pluspunt (of zelfs noodzakelijke voorwaarde) bij het toekennen van subsidies.

Bert Van Landeghem

Frank Cörvers

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA), Maastricht University

Bibliografie

- Coutts, E. & Jann, B. 2011. Sensitive Questions in Online Surveys: Experimental Results for the Randomized Response Technique (RRT) and the Unmatched Count Technique (UCT). *Sociological Methods & Research*, 40, 169-193.
- Deaton, S. 2010. Instruments, Randomization, and Learning about Development. *Journal of Economic Literature*, 48, 424-455.

- Di Tella, R. & Schargrodsky, E. 2004. Do Police Reduce Crime? Estimates Using the Allocation of Police Forces after a Terrorist Attack. *American Economic Review*, 94, 115-133.
- Fellner, G., Sausgruber, R. & Traxler, C. Forthcoming. Testing Enforcement Strategies in the Field: Threat, Moral Appeal and Social Information. *Journal of the European Economic Association*.
- Heckman, J. 2010. Building Bridges between Structural and Program Evaluation Approaches to Evaluating Policy. *Journal of Economic Literature*, 48, 356-398.
- Levitt, S. 1997. Using Electoral Cycles in Police Hiring to Estimate the Effect of Police on Crime. *American Economic Review*, 87, 270-290.
- Mckenzie, D. & Siegel, M. 2013. Eliciting Illegal Migration Rates through List Randomization. *IZA Discussion Papers* 7401. Institute for the Study of Labor.
- Pacolet, J. & De Wispelaere, F. 2012. *Social and Fiscal Fraud in Belgium: Designing an Appropriate Survey Methodology to Reveal Social and Fiscal Fraud. Working Paper*. Leuven: HIVA-KU Leuven.
- Raghavaramo, D. & Federer, W. 1979. Block Total Response as an Alternative to the Randomized Response Method in Surveys. *Journal of the Royal Statistical Society Series B*, 41, 40-45.
- Van Landeghem, B. & Cörvers, F. 2013. *Effect- en impactmeting van het inspectieoptreden op het werkgelegenheidsbeleid en van aangepast normconform handelen bij de geïnspecteerden*. VIONA Rapport, Juni 2013.